

FELINOLOŠKO DRUŠTVO LJUBLJANA – FDL

Vošnjakova 1, 1000 Ljubljana

Mob: 040 526 550, Faks: 01 549 31 48

info@fd-ljubljana.si

www.fd-ljubljana.si

Matična številka: 5277256

Davčna številka: 27171337

Številka računa: SI56 0201 0009 1880 112

BOLEZEN MAČJE PRASKE

Na srečo obstaja zelo malo infektivnih ali drugačnih okužb, tako imenovanih zoonoz, ki se lahko prenašajo z mačke na ljudi in ena od teh je med ljudmi še vedno razmeroma malo poznana in na srečo praviloma ne nevarna, bakterijska okužba, laično poznana kot **bolezen mačke praske ali bolezen mačjih krempljev - cat scratch disease, cat scratch fever**, strokovno pa kot **benigni lymphoreticulitis**.

INFORMACIJA:

Bolezen mačke praske je infekcija, ki jo povzroči bakterija *Bartonella henselae*. Več kot 90% ljudi, pri katerih je bila diagnosticirana ta okužba, se je okužilo ob tem ko jih je opraskala ali ugriznila okužena mačka. V večini primerov so prenašalke mlade muce. Več kot 80% obolelih je mlajših od 18 let in od teh večina mlajših od 12 let. Bakterija je razširjena po vsem svetu, največ infekcij pa je zabeleženih v jesenskem in zimskem obdobju. (po podatkih za ZDA približno 22 000 primerov letno, podatkov za Slovenijo žal nimam).

Obolenje je poznano že več kot sto let, v zdravstveni literaturi pa je bilo prvič opisano leta 1950. Z iskanjem povzročitelja pa so imeli raziskovalci kar precej težav. Šele leta 1991 so iz bezgavke bolnika, izolirali drobno bakterijo, ki so jo poimenovali *Bartonella henselae*. Kasnejše epidemiološke raziskave so pokazale, da je z bartonelo okuženih približno 30% prostoživečih mačk. Potepuške mačke so okužene neprimerno pogosteje kot domače, mlade muce pogosteje kot starejše, verjetnost okuženosti je neprimerno večja pri tistih mačkah, ki imajo bolhe. Bolhe so tudi najpomembnejši prenašalec okužbe med mačkami. Okužba pri mački je dolgotrajna vendar pa žival ves čas okužbe praviloma ne kaže nobenih bolezenskih znakov. Bakterija pri mačkah invadira v eritrocite, pri okuženih živalih pa je prisotna tudi v slini. Okužbe so precej redkejše pri psih in še redkejše pri drugih živalih.

Kot sem že omenila, so najpogostejši prenašalci okužbe med mačkami bolhe (*op., te so tudi vmesni gostitelji za prenos trakulje*), torej je to še en razlog več, da skrbimo za to, da naše mačke zaščitimo pred temi neprijetnimi paraziti. Za sedaj ne obstajajo dokazi, da bi bolhe infekcijo lahko prenesle na ljudi. Preiskave kažejo, da je skoraj 50% mačk bilo tekom življenja v kontaktu z bartonelo, najpogosteje so okužene mačke mlajše od enega leta, ki še nimajo dovolj razvitega imunskega sistema.

SIMPTOMI:

Več kot tričetrt pri ljudeh diagnosticiranih okužb, se je razvilo kot posledica praske ali ugriza okužene mačke. V nekaj dneh po nastali poškodbi (3 – 10 dni) se pojavi en ali več mozolju podobnih mehurčkov ali oteklin, ki jih včasih lahko pomotoma zamenjamo tudi s pikom insekta. Praviloma te otekline niso boleče, vendar pa se lahko razvije fistula, ki se predre in v takšnem primeru lahko traja kar nekaj časa da se ranica zaceli. En do štiri tedne kasneje se pojavi oteklina na bezgavki, ki je najbližja mestu poškodbe - pod pazduho, na vratu, v dimljah. Koža nad oteklino lahko pordeči in je nekoliko toplejša, samo izjemno se lahko razvije gnojni limfadenitis. Pri večini okuženih otrok in adolescentov so to edini simptomi, ki kažejo na okužbo. Pri eni tretjini okuženih pa se lahko dodatno pojavi še zvišana temperatura, ~ 38 ° C, glavobol, zmanjšan apetit, vrtoglavica, bolečine v grlu in vsesplošno slabše počutje. Bolezen je benigna in pri ljudeh s primernim imunskim sistemom spontano izzveni brez posebnega zdravljenja.

V zelo redkih primerih pa se lahko pojavijo atipični zapleti kot so *pljučnica, plevralni izliv in osteomielitis ali pa visoka vročina neznanega vzroka*. Če se človek okuži preko konjunktive, se lahko razvije konjunktivitis. Povzročitelja si največkrat v veznico vnese bolnik sam, z drgnjenjem oči po stiku z okuženo

mačko. Na srečo se s ustreznim zdravljenjem tudi takšni, sicer redki zapleti, praviloma končajo brez trajnih posledic.

NALEZLJIVOST:

Bolezen mačje praske **ni prenosljiva** med ljudmi. Okužba se prenaša s prasko ali ugrizom okužene živali, najpogosteje so to mačke mlajše od enega leta. Okužba je možna tudi v primeru, ko slina okužene živali pride v oko ali na poškodovano sluznico. Bolezen se včasih pojavi istočasno pri več družinskih članih vendar je velika verjetnost, da so bili vsi v kontaktu z isto okuženo živaljo.

Če se je vaš otrok okužil z bartonelo, ni potrebna nikakršna izolacija, saj ni nevarnosti, da bi okužbo prenesel na druge. Običajno niti ni potrebno kakršnokoli posebno zdravljenje, če pa je nekoliko bolj utrujen pa je dobro, da mu omogočimo več počitka in miru.

V Slovenji okužba ni pogosta. Raziskave so pokazale, da je najpogostejša med ljudmi, ki živijo v slabih higienskih razmerah, brezdomci in med uživalci mamil. V rizično skupino pa sodijo še tisti z oslabilnim imunskim sistemom. Ljudje, ki so se enkrat okužili z bartonelo, praviloma pridobijo trajno imunost.

PREVENTIVA:

Okužba z bartonelo je razmeroma redko in nenevarno obolenje, za to naj to ne bo razlog, da bi se odrekli veselju bivanja z vašim hišnim ljubljencem.

Otroke je potrebno posvariti naj se ne igrajo z nepoznanimi ali potepuški mačkami na tak način, da bi jih lahko opraskale. Po kontaktu z nepoznanimi mačkami si je potrebno temeljito oprati roke. Če vas opraska ali ugrizne mačka, ki je ne poznate je potrebno poškodovano mesto temeljito oprati in razkužiti.

Če vaša mačka ne živi samo v stanovanju, poskrbite da bo zaščiten pred bolhami, saj so te najpogostejši razlog okužbe. Če vas skrbi, da je vaša mačka morda okužena, jo lahko odnesete k veterinarju, ne da bi vas skrbelo da jo bo potrebno uspraviti.

*(**Pripomba.** Čeprav je povzročitelj bolezni mačje praske bakterija, jo je izjemno težko vzgojiti in dokazati v materialu, odvzetem bolniku, zato metoda osamitve in vzgojitve bartonel ni primerna za dokazovanje okužbe. V zadnjem času so na razpolago različne serološke metode, s katerimi dokazujemo v serumu bolnika prisotna protitelesa proti povzročitelju. Metode so dokaj zanesljive. Najnovejša pa je metoda dokazovanja genoma (DNA) bartonel v materialu, dobljenem z biopsijo prizadete bezgavke).*

Pripravila: V.M. Godek

Literatura: - Pet Health, Joel Klein, MD- Zupan S., Pogostnost okužbe z bakterijo Bartonela sp. pri intravenskih uživalcih drog v Sloveniji. Ljubljana, Univ. v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Enota medoddelčnega študija mikrobiologije, 2002 - J. Logar, M. Petrovec, Zoonoze. V: Medicinska bakteriologija z imunologijo in mikologijo. M. Gubina, A. Ihan. Ljubljana, Medicinski razgledi: 2002

© FELINOLOŠKO DRUŠTVO LJUBLJANA - 2006